ఈ వారం కథ

పెనుమాక నాగేశ్వరరావు

'జీవిత లతాగ్రాన పూసే ఎర్రని పువ్వు బాల్యం' అటువంటి బాల్యాన్ని కోల్పోయిన కోట్లాది బాలలున్న దేశం మనది. బాల్యం శ్రమించవలసిన పరిస్థితే విషాదకరమైతే, దొంగచాటుగా శ్రమించవలసిన పరిస్థితిని ఇంకేమనాలి!

శ్రమ

ఉదయం ప్రారంభించిన ప్రహరీ గోడ కట్టుబడి సగం పైనే పూర్తవుతుందనుకున్నాను కానీ మరో రెండు రోజులు పని సాగితేకానీ గోడ పూర్తిగా తయారయ్యేటట్లు కన్పించలేదు.

ఇల్లు కట్టించాలని ఎంతో కాలం నుంచి పెంచుకున్న కోరిక పెంకుటిల్లు రూపంలో తీరి తృప్తి కలిగించినా, ఆ ఇంటికి చుట్టూ ప్రహరీ గోడ కట్టించలేక పోయాను ఇన్నాళ్ళుగా.

ఇంటికి ప్రహరీ ఎంతటి అందాన్నీ, హుందానీ కలిగిస్తుందో తెలిసినా డబ్బు కొరత కారణంగా ఇల్లు పూర్తయి చాలా కాలం అయినా ప్రహరీ మాత్రం కట్టించ వీలు కాలేదు.

ఇంటికి ముందూ, వెనుక కూడా వున్న కాస్తంత ఖాళీ స్థలంలో పూల మొక్కలూ, కూర మొక్కలూ పెంచటంతో వాటి రక్షణ కోసమైనా ప్రహరీ గోడ అవసరం మరింత పెరిగింది. అయితే మాత్రం ఏం లాభం? అందుబాటులో లేని ఆర్థిక వనరులు కారణంగా అంచనాలకు మించి ఖర్చు అయ్యే ఈ పనిని ప్రారంభించే అవకాశం ఇప్పటిగ్గానీ కుదర్లేదు. త్వర త్వరగా పని పూర్తయితే మా ఇంటి సరికొత్త అందాన్ని తనివితీరా చూసుకోవాలని ఉబలాటంతో వున్నాన్నేను. గోడ అంచు వారగా నేల మీద పరచిన పట్టాల మీద పడిన సిమెంటును ఒక బొచ్చలోకి ఎత్తుతున్నాడు పని కుర్రవాళ్ళల్లో ఒకడైన రెడ్డి. అలా ఎత్తిన సిమెంటును గోడకు అక్కడక్కడ మెత్తుతున్నాడొక మేస్త్రి. మిగిలిన ఇద్దరు మేస్త్రీలూ, పని పూర్తిచేసి బావి దగ్గర కాళ్ళూ చేతులూ కడుక్కుంటున్నారు. పని కుర్రవాళ్ళల్లో ఓ ఇద్దరు బొచ్చలూ, పారలూ, తాపీలూ నీళ్ళతో కడిగి శుభ్రం చేస్తుంటే మరొకడు లెవెలింగ్ బద్దలను అంటుకున్న సిమెంటును గీకి శుభ్రం చేస్తున్నాడు.

సరిగ్గా ఆ సమయంలో ఇంటి ముందుకు వచ్చి ఆగింది ఇసుక లారీ. లారీ కంటపడగానే కంగారు, కలవరం ప్రారంభమైనై నాలో.

తెల్లవారితే ఒకటవ తారీకు కావటాన పని వాళ్ళు పన్లోకి రారు. ప్రతి నెల ఒకటవ తారీకు వాళ్ళకి ఆటవిడుపుట. రెండవ తారీకున మరెక్కడో శంకుస్థాపన కార్యక్రమం వున్నదట. అక్కడ మార్కింగ్ చేయటం వగైరా పనుల కోసం వాళ్ళ

ముత అంతా అక్కడికే వెళ్ళాలట. గత రెండు మూడు రోజుల్నుంచి మబ్బు పట్టే వర్షం వస్తుందేమోననిపించేటట్లు వుంటున్నది వాతావరణం. ముసురు పట్టకుండా వుంటే మూడో తారీకు పని పునః ప్రారంభం. లేకపోతే వాన వెలిసిన తర్వాతనే.

ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ఇసుకను అలా రోడ్డు మీదనే ఉంచేయటం ఇష్టం లేకపోయింది నాకు. ఇసుక దొరకడం కష్టంగా వుందని విని ముందు జాగ్రత్తగా చెప్పి వుంచానేగాని అంత త్వరగా వచ్చేస్తుందని వూహించలేదు నేను.

ఇసుకనలా రోడ్డు మీదనే వుంచేస్తే ఇంట్లో పిల్లలు, వీధిలో పిల్లలు ఇక ఆ కుప్ప మీదనే వుంటారు. పిల్లలే కాదు, కుక్కలు వగైరాలు కూడా ఆ ఇసుక కుప్ప మీదనే పడి దొర్లు తుంటాయి. కాళ్ళతో చెల్లా చెదరు చేస్తాయి. వీటన్నింటికి మించి ఏ తుఫానో వస్తే వానకు కొంత, గాలికి కొంత మురుక్కాలవల్లోగుండా ప్రయాణించి రోడ్లపాలవుతుందనే భయంతో ఆరు వందలు పెట్టి కొన్న ఇసుకనలా వృధా పరచటం అవివేకమనిపించి ఎలాగయినా ఇసుకను ఇంట్లో పోయించేందుకు నిశ్చయించుకున్నాను.

నా ఆలోచన పూర్తి కాకముందే ఇసుకను రోడ్డు మీద జార్చి డబ్బులందుకుని, లారీ వెనక్కు మళ్ళించుకుని వెళ్ళిపోయారు వాళ్ళు.

కాళ్ళు, చేతులు తుడుచుకుని, కండువాలు విదిలించి భుజాన వేసుకున్న మేస్త్రీలు సైకిళ్ళు చేత పుచ్చుకుని తిరుగుముఖం పట్టారు. కొంత సామాను మా ఇంట్లోనే వుంచి, మరి కొంత సామాను తలా ఒకటి చేత పట్టుకుని కదిలారు పని కుర్రవాళ్ళు. దారికి అడ్డంగా పడివున్న ఇటుక రాళ్ళను ఏరి గోడ పక్కగా పేర్చి, నీళ్ళ బిందెన్నూ, బక్కెట్టున్నూ కడిగి వరండాలో పెట్టాడు రెడ్డి. బావి దగ్గరకు వెళ్ళి కాళ్ళూ చేతులూ కడుక్కునేందుకు నీళ్ళు తోడుకుంటున్న రెడ్డి దగ్గరకు వెళ్ళి.

“రెడ్డీ...ఇసుకంతా ఇంట్లోకి చేరిస్తే బాగుంటుందిరా” అన్నాను.

“లోపల పొయ్యమంటారా అయ్యగారూ” ఉత్సాహంగా అడిగాడు వాడు.

“పోస్తేనే మంచిదిరా...ఇపుడే మొదలు పెట్టేస్తావా” అడిగాన్నేను.

“ఎంత సేపండి బాబు. పదయ్యేతలకి మొత్తమంతా అయిపోద్దండీ”

“అయితే పోసెయ్యరా” అన్నాను.

ఇసుకనలా రోడ్డు మీదనే వుంచేస్తే అనవసరంగా ఆగమయిపోతుందనే కాకుండా, అటుగా వెళ్తున్న ఏ మున్సిపల్ ఉద్యోగికైనా కుప్ప కనిపిస్తే రూల్సు మాట్లాడి ముదుపు చెల్లించమంటాడు. వాళ్ళతో వాదనలోకి దిగేకంటే బేరాలాడి చేతులు తడపటమే నయమని అనుభవ పూర్వకంగా తెలుసుకున్నాను. ఇంట్లో పోయించేస్తే కొంత వరకూ వాళ్ళ దృష్టి పడకుండా తప్పించుకోవచ్చని భ్రమ పడటం కూడా మరో కారణం.

‘ఓ టీ తాగి రమ్మందాం వాడ్ని’ అనుకుంటూ వెనుతిరిగిన నాకు అప్పటికే పార, బొచ్చ పుచ్చుకుని ఇసుక కుప్ప దగ్గర కనిపించాడు రెడ్డి.

ఓవర్ టైమంటూ అదనపు సంపాదనకు అవకాశం వున్న ఆఫీసులు కొన్ని వున్నయ్. ఆఫీసు వేళల్లో తీరిగ్గా కూర్చునో, అటు తర్వాత ఓవర్ టైమంటూ కూర్చుని సంపాయించిన వాళ్ళు, సంపాదిస్తున్న వాళ్ళు నాకు తెలుసు కానీ ఉదయం నుంచి సాయంత్రం వరకు ఒళ్ళు దాచుకోకుండా కష్టపడి పనిచేసి, ఇంటి ముఖం పట్టే సమయానికి మళ్ళీ పని అప్పగిస్తే సంతోషపడి మరీ ఒప్పుకున్న రెడ్డి అంటే నాకెందుకో జాలి వేసింది. ఈ అదనపు పనికి నేను డబ్బు ఇచ్చినా కేవలం డబ్బు కోసం బడలిక మర్చిపోయి, బద్ధకించకుండా ఒళ్ళు వంచాల్సినంత అవసరం వాడికేమిటో నన్న సందేహం కలిగింది నాకు. పైగా వాడు చేసేందుకు సిద్ధపడిన పని చిన్నదేం కాదు. లారీ ఇసుకను వీధిలోంచి ఇంట్లోకి చేర్చాలి. ఒక్కొక్క బొచ్చ నింపుకుని, తల కెత్తుకుని లోపల పోయడమంటే...

అసలు ఆఫీసులో అయిదు గంటల వరకు వుండటం, వున్నంత సేపూ పని చేయడం మా విధే అయినా నాలుగు గంటల నుంచే ఇంటికి వెళ్ళే ప్రయత్నంలో పని ధ్యాస లేకుండా తిరిగేందుకు అలవాటు పడ్డాక రెడ్డిలాంటి వాళ్ళను చూసి ఆశ్చర్య పడటంలో ఆశ్చర్యం లేదేమో! ఓ అరగంట గడిచాక

“ఇదిగో రెడ్డీ ఈ డబ్బు తీసుకెళ్ళి ఏదయినా టిఫెన్ చేసి రారా. వచ్చాక మళ్ళీ మొదలు పెడుదూగాని” అన్నాను.

దగ్గరగా వచ్చి నేనిచ్చిన నోటు అందుకుని చొక్కా జేబులో తురిమి మళ్ళీ చొక్కానలా గడ్డి మీద పడేశాడు.

“ఇప్పుడేమన్నాతింటే పొట్ట వంగదయ్యగారూ ఆయాసం వచ్చేత్తది. పనిసాగదు. కానీండి సగం అయ్యాక ఎల్లొత్తలే” అంటూనే బొచ్చ నెత్తుకున్నాడు.

ఇసుక లోపలికి చేర్చినందుకు రెడ్డి ఇవ్వమన్నది పాతిక రూపాయిలు. రోజు పనికి మేస్త్రీ, వాడికి ఇచ్చేది పాతిక రూపాయిలే. అంటే ఆ రోజు వాడి సంపాదన రెట్టింపన్నమాట. పెళ్ళి కాలేదు. చేసుకోవాల్సిన వయసు కూడా కాదు రెడ్డికి. సంసార భారం పడక ముందే డబ్బు సంపాయించాలనే వాడి ఆరాటం, అందుకు రాత్రి పూట కూడా కష్టపడి అదనంగా సంపాయించేందుకు సంసిద్ధం కావటం నాకు అర్థం అయ్యీ అవకుండా వున్నది.

రెడ్డిని చూస్తే నాకు జాలిగా వుంటుంది. బహుశా వాడి బాహ్యరూపమే అందుక్కారణమేమో! మనిషి దుక్కలా వుంటాడు. పళ్ళు కాస్త ఎత్తుగా వుండి, నవ్వినప్పుడు మామూలుగా కంటే మరింత వికారంగా కనిపిస్తాడు. వాడి నవ్వు వెకిలిగా వున్నట్లుంటుంది. మాట కూడా స్పష్టంగా పలుకలేదు. కాలు కొద్దిగా అవుదు కాబోలు పాపం కాస్త ఈడుస్తూ అడుగేస్తుంటాడు. అయినా పని మాత్రం వాళ్ళ జట్టులో మిగిలిన కూలీల కంటే పొందిగ్గా, ఓర్పుగా చేస్తాడు. బద్ధకించడు. ఒళ్ళు దాచుకునే పని దొంగ కాదు రెడ్డి. అయినా సరే అందరూ వాడ్ని ఎగతాళి చేస్తుంటారు. కసురుకుంటూ విసురుగా, విసుగ్గా మాట్లాడతారు

రెడ్డిని గురించే ఆలోచిస్తూ మనసులోనే వాడి పట్ల సానుభూతి కురిపిస్తూ చెట్ల పాదుల్లో పడిన ఇటుక ముక్కల్ని, సిమెంటు ముద్దల్ని ఏరి పక్కకు నెడుతూ చీకటి పడేవరకు కాలక్షేపం చేసి స్నానానికి బయల్దేరాన్నేను.

అప్పటికి సగం కూడా పూర్తి కాలేదు ఇసుక. పూర్తిగా అయిపోయే సరికి పదకొండు గంటలు అవుతుందనిపించింది. నిర్విరామంగా ఒకొక్క బొచ్చ లోపలి పోస్తున్నాడు రెడ్డి.

గురజాడ గొప్పతనం

షేక్స్పియర్ గొప్పతనం అతని రచనల్లోని సర్వంకషమైన జీవిత వాస్తవంలో వుంది. ఇబ్సన్ గొప్పతనం అతని రచనల్లోని గుండెలు పెకలించే విప్లవ భావనలో వుంది. చెహోవ్‌లోని గొప్పతనం మహా కరుణార్ద్రమైన అతని మానవతా దృక్పథంలో వుంది. అలాగే గురజాడ గొప్పతనం ఆయన శిల్పంలో లేదు. అది ఆయన రచనల్లోని జీవిత వాస్తవంలో వుంది. విప్లవాత్మక భావనలో వుంది. మానవతా దృక్పథంలో వుంది. ఈ సర్వగుణాల సమగ్ర సమ్మేళనలో వుంది.

—రా - రామచంద్రారెడ్డి

సేకరణ - ఈదుపల్లి

స్నానం పూర్తిచేసి బయటకు వచ్చిన నాకు రెడ్డి కనిపించలేదు. బహుశా టీకి వెళ్ళి వుంటాడనుకున్నాను. కాఫీ తాగుతూ టీ.వి.లో వార్తలు విని బద్ధకంగా వాలు కుర్చీలో నడుం వాల్చిన నాకు మాగన్నుగా నిద్ర పట్టింది.

"నాన్నా అన్నం తిందాం. లేవండి" అంటూ మా కాళీచరణ్ లేపేవరకు నిద్రపోతూనే వున్నాను. అప్పుడు టైము తొమ్మిదయింది. కిటికీ గుండా తొంగి చూసిననాకు బొచ్చ మోస్తూ లోపలికి వస్తున్న రెడ్డి కన్పించాడు. బయటకు వెళ్ళి ఇసుక కుప్పను చూశాను. సగంపైనే లోపలికి చేర్చాడు. బహుశా మరో రెండు గంటల్లోనే పూర్తవచ్చనిపించింది.

భోజనం పూర్తిచేసి టీ.వి. ప్రోగ్రామ్స్ కాసేపు చూసి అప్రయత్నంగా నిద్రలోకి జారుకున్న నేను "అయ్యగారూ... అయ్యగారూ" అన్న రెడ్డి పిలుపుతో మేలుకున్నాను.

"అయిపోయిందయ్యా... ఇంక ఎల్తాను" అంటూ నవ్వేడు రెడ్డి.

వెంటనే లోపలకు వెళ్ళి పాతిక రూపాయలు తెచ్చి వాడి కందించాను.

సంతోషంగా అందుకని "అయ్యగారూ" అంటూ ఆగిపోయాడు వాడు.

"ఏంట్రా... డబ్బులు చాల్లేదా"

"అది కాదయ్యా... నేనిప్పటి దాకా పని చేశానని మేస్త్రీకి చెప్పద్దయ్యా... ఇసుక నే పోశానని చెప్పద్దయ్యగారూ"

వాడి అభ్యర్థన అర్థం కాలేదు నాకు

"ఏరా దీంట్లో కూడా తనకేమైనా వాటా అడుగుతాడా మీ మేస్త్రీ" అడిగాను అనుమానంగా.

"అబ్బే కాదండి... మేస్త్రీ అలాంటోడు కాదు గానీ మా ఇంట్లో వాళ్లకి చెప్తాడయ్యా" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"చెప్తే ఏంరా... నువ్ మాత్రం చెప్పవా!"

"చెప్పనయ్యా"

"మరిప్పటి దాకా ఎక్కడికి వెళ్ళావంటే ఏం చెప్తావు"

"సినిమా కెళ్ళానని చెప్పుకుంటానయ్యా"

వాడి సమాధానంతో అమితాశ్చర్యం వేసింది నాకు. సామాన్యంగా పిల్లలు బడి ఎగ్గొట్టి, ట్యూషను ఎగ్గొట్టి సినిమాలకు వెళ్తుంటారు. ఎక్స్ట్రా క్లాసుల వంకతో సినిమాలకు వెళ్తుంటారు. అలాంటిది అప్పటి వరకు రెక్కలు ముక్కలయ్యేటట్లు పని చేసి ఇంట్లో వాళ్ళకు సినిమాకు వెళ్ళానని చెప్పటం ఏమిటో... ఎందుకో అంతు పట్టలేదు నాకు.

"ఎందుకురా అలా చెప్పటం... అలా చెప్తే వూరుకుంటారా మరి" అడిగాను నా ఆశ్చర్యాన్ని అణుచుకుంటూ.

"ఏం చేయమంటార్సార్. నాకు వచ్చేకూలి డబ్బులు నాచేతికివ్వడు మేస్త్రీ. నేరుగా లెక్క చెప్పి మా అయ్య చేతికిస్తాడు. అలా ఇవ్వమని మా అయ్యే అడిగాడు. ఇంట్లో డబ్బడిగితే కొట్టనడతారు. ఇప్పడయినా సినిమాకి ఎల్లానని చెప్తే కొడతారు డబ్బు లెక్కడినని. గానీ నాలుగు దెబ్బలు తిన్నా పాతిక రూపాయలు మిగలుతై కదయ్యా... అందుకని చెప్పద్దంటన్నాను" అని చెప్పి సిగ్గుతో తలు వాల్చుకున్నాడు నవ్వుకుంటూనే రెడ్డి.

వాడి పరిస్థితికి జాలి పడాలో, ఏం చేయాలో అర్థం కాని నాకు మాత్రం మనసు మొద్దు బారింది. ఆ రాత్రి నిద్ర దూరమయింది. ■

ఉపన్యాస విన్యాసాలు

"—ఉపన్యాసాలు వినడం అనేది అపరాధం. అందులోనూ జిడ్డు, గ్రీజు, జనపనార పచ్చడి, గానుగ కిర్రు మార్కు ఉపన్యాసాలు వినడం మరింత అపరాధం. అయితే — జీవితంలో అన్ని ఢక్కామొక్కీలన్నీ ఎదుర్కొని ధైర్యంగా నిలబడాలంటే, ఎన్ని కష్టాలు వచ్చినా బెదిరిపోకుండా ఆత్మస్థైర్యాన్ని పొందాలంటే, అప్పుడప్పుడూ ఉపన్యాసాలను వింటూ వుండాలి—"

ప్రముఖ హాస్య రచయిత మొక్కపాటి నరసింహశాస్త్రిగారు 'బారిస్టర్‌గారి బాతాఖానీ'లో ఉపన్యాస విన్యాసాల విషయంలో అంటించిన చురక ఇది:—

నిజమే — చెప్పిందే మళ్ళీ మళ్ళీ చెబుతూ గంటల తరబడి 'తలకాయ నొప్పి మార్కు' ఉపన్యాసాలను దంచగల ఉపన్యాసకేసరులు అంతో ఇంతో జనాభా వున్న ప్రతీ ఊళ్ళోనూ చెప్పుకోదగ్గ సంఖ్యలోనే వుంటారు.

చొప్పదంటు ఉపన్యాసాలను చెప్పుకోదగ్గ ప్రిపరేషన్ లేకుండా గంటల తరబడి మాట్లాడవచ్చు. అయితే — కొద్ది వ్యవధిలో ముఖ్యమైన అంశాలన్నీ వచ్చేలాగ సంక్షిప్తంగా మాట్లాడాలంటే మాత్రం దానికి చాలా ప్రిపరేషన్ అవసరం వుంటుంది!

అందుకే — ఒక సందర్భంలో అమెరికా మాజీ అధ్యక్షుడు వుడ్రోవిల్సన్‌ను పత్రికా విలేకరులు పది నిముషాల ఉపన్యాసం ఇవ్వడానికి ఎంతసేపు ప్రిపేరవుతారు అని అడిగితే "రెండు వారాలు" అని అన్నాడట.

అది విని వాళ్ళు — "గంటసేపు ఉపన్యాసానికి?-" అని అడిగితే — "ఒక వారం రోజులు" అని అన్నాడట.

"మరి — రెండు గంటల ఉపన్యాసానికి?" అని అడిగితే — "దానికి ప్రిపేర్ అవడం ఎందుకు నేను సిద్ధంగానే వున్నాను" అన్నాడట నవ్వుతూ!

ఉపన్యాసం అంటే జ్ఞాపకం వచ్చింది. కొన్ని సందర్భాలలో సాహితీ సంస్కృతిక సంస్థల వాళ్ళు ఎవరో ఒక పెద్దాయనను ఉపన్యాసకుడుగా ఆహ్వానించి — సభకు ఇంకొక ఆసామీని అధ్యక్షుడుగా వుండమంటారు. అధ్యక్షులవారు క్లుప్తంగా మాట్లాడి ఉపన్యాసకుడిని మాట్లాడమంటే — ఆయన తాను పరిశ్రమించి తెలుసుకున్న విషయాలను వివరంగా చెప్పడానికి అవకాశం వుంటుంది. అలా కాకుండా — మైకు దొరికింది కదా అని గంటల తరబడి అధ్యక్షులవారే మాట్లాడేస్తే ఇక — ఉపన్యాసకుడుగారు మాట్లాడేందుకు ఏముంటుంది? — ఒకవేళ మాట్లాడినా వినడానికి జనం ఎవరుంటారు?

ఒకప్పుడు బ్రిటిష్ పార్లమెంట్ సభ్యుడుగా వున్న "విల్ క్రుక్స్" (Will Crooks) అనే ఆయన ఒక సమావేశంలో మాట్లాడాల్సి వచ్చింది. ఆ సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించిన ఒక పెద్దమనిషి గంటకుపైగా ఉపన్యాసాన్ని దంచి — ఆ తర్వాత, "— ఇక, 'విల్సన్ క్రుక్'గారు తమ 'ఎడ్రస్' మనకు అందిస్తారు —" అని అన్నాడు.

"ఎడ్రస్" ఇవ్వడం అంటే ఉపన్యాసం ఇవ్వడం అనే అర్థం వున్నట్టుగానే — 'చిరునామా' ఇవ్వడం అనే అర్థం కూడా వుంది కదా!

అధ్యక్షులవారి 'సుత్తి' ఉపన్యాసానికి విసిగిపోయి వున్న 'విల్సన్ క్రుక్' నీరసంగా కుర్చీలోంచి లేచి—

"27, లైమ్స్ స్ట్రీట్, ఇదీ నా ఎడ్రస్" అని కూర్చున్నాడట!

ఇక — అధ్యక్షులవారు ఏం అంటారు?

—కోడూరి శ్రీరామమూర్తి
లెక్చరర్, బొబ్బిలి.
పిన్ కోడ్ - 532 558